

FEJÉRMEGYEI NAPLÓ

Előfizetési árak:
1 évre 12 kor., 1/2 évre 6 kor., 1/4 évre 3 kor.
Egyes szám ára 10 fill.

Felelős szerkesztő:
BILKEI FERENC.

Megjelenik: kedden, csütörtökön és szombaton este.
Szerkesztőség és kiadó-hivatal: Szent-István-tér 1.
Egyes számok kaphatók: a dohánytösdékben.

Egy kis emlékeztető.

Írta: Fülöpp István.

Az ev. ref. tiszteletesek harci riadója a „Ne temere” dekretum miatt egy kis visszaemlékeztetésre készítet minket.

Emlékeznék-e a tiszteletes urak ama időre, midőn a katolicizmus ellen indított hajsza, jelesen az egyházpolitikai mozgalmak alkalmával figyelmeztetve lőnek ama körülményre, hogy az egyházpolitikai törvények nagy veszélyt rejtenek magukban és e veszély legjobban a hazai protestantizmust fogja sújtani? Emlékeznék-e arra is, mily kárörvendő mosollyal fogadták a protestánsok a katolikusok veszkiallását, előre örülve ama veszedelemnek, melyben a kath. egyház elvesz, a prot. egyház pedig révpartra jut. Emlékeznék-e arra, midőn a katolikusok együttes működésére kivták a protestánsokat közös ellenségünk legyőzésére, s onnan a háttérből fölhangzott egy szózat, mely szerint: a kath. egyház ellen még az ördöggel is szövethetni kell... és a hazai protestantizmus diadalmi mámorral indult a kiadott jelszó után, bizva annak csatlakozhatlan voltában, nemkülönben a győzelem biztos kimeneteleiben. Vajjon emlékeznék-e mindezekre?

Bizonyl emlékeznék. A „Ne temere” dekretum ellen indított féktelen izgatás

ötletéből eszünkbe jut egy második memento is.

Emlékeznék-e a tiszteletes urak a felsőborsodi ev. ref. egyházmegye lelkesi értekleteré, mely Szentpéteren tartott meg? Igaz, hogy ez nem valami világra szóló esemény, de következetességénél fogva meghat ama indítvány, mely a jelenlevők egyhangu határozata folytán hozott. Arról van ugyanis a szó, hogy a megyaszói református kántortanító rom. kath. nőt vett magának feleségül s reversálist adott, hogy születendő gyermekeit a kath. vallásban fogja neveltetni. Ez az eset elég volt arra, hogy a protestáns sziveket lázas izgatottságba hozza és anathemával sújtsa a tanítót. Az általános felháborodásnak szüleménye volt a fenti indítvány, mely szól ekképpen: „az egyházmegyei és az egyházkerületi közgyűlés mondja ki, hogy olyan felekezeti tanítót, ki vallásáról megfeledkezve, születendő gyermekeit más felekezetnek adja, haladéktalanul vonja fejelemi vizsgálat alá, mert olyan ember nem méltó arra, hogy gyermekeinek tanítója legyen s egye kegyerét annak az egyháznak, amelyet nem átallt megtagadni.”

A „Ne temere” dekretum ellen izgatott tiszteletes urak emlékeznék-e erre?

A tiszteletes urak gyűléseznék, feliratoznak és megszerzik a kormányt, hogy

lépjen közbe és törje szét az „idegen” hatalom jogát, mentse meg a hazát.

Erre is egy harmadik mementóval felelünk. Midőn I. Napoleon még konzul volt, egy napon Pitt, angol miniszter megbízottja jelent meg nála és az óhajtott békét ama föltétellel ajánlotta, ha a protestantizmust Franciaországba is behozza. Napoleon így felelt:

— Katolikus vagyok és a katolicizmust fenntartom, mivel ez az igazi vallás, az egyház vallása, franciához vallása, atyámé és az én vallásom is.

— De — felelt a megbízott — ha ön így alkuszik, beláthatatlan akadályokat gördít utunkba. Amíg csak Rómát elismeri, Róma fog uralkodni. A papok fognak ön felett itélkezni. Azoknak akarhatja az ön szentélyébe is behatolni. Önnek teljes joga sohasem lesz.

— Ellenkezőleg, — felelt Napoleon — két tekintély van. Az ideiglenes dolgok intézésére nekem van védfegyverem és ez az én hatalmamra elég. A menyei dolgok intézésére ott van Róma és Róma ezekben dönteni fog az én megkérdésem nélkül is és ebben tökéletesen igaza van. Ez az ő teljhatalma.

— De ön sohasem lesz teljhatalmu ur még a földiekben sem, míg az egyház feje nem lesz. És hogy ezzé lehessen,

A Sass-család.

— Petőfi Borjádón. —

— A Fejérmegyei Napló tárcája. —

Petőfi a szentlőrinci gimnáziumban ismerkedett meg iskolatársával, Sass Istvánnal (később Tolnamegye orvosa), kivel holtig tartó barátságot kötött.

A Sass család fészke Sár-Szentlőrinc közelében, Borjádón van, a Sió mellett. A család egyik őse, Sass János, kiváló katonája volt Mária Terézia királynőnek. A hős huszár a porosz háborúban kardjával vágta ki az ellenség közül gróf Mercy tábornokot, aki gazdagon akarta megajándékozni élete megmentőjét.

— Kedves Sassom — írta neki a hatalmas generális — választhatsz magadnak birtokot Simontornytól Kölesdíg!

A büszke magyar huszár azonban nem fogadta el a fejedelmi ajándékot, hanem így válaszolt:

— Megelégszem én Sárszentlőrincen egy kis házhellyel, mert az igaznak magva nem jut koldulásra!

Es csakugyan megelégedett a Sió partján

egy kis házikóval. Ott gazdálkodott és élte le öreg napjait szorgalmasan olvasván a bibliát és egyedül családjának élt.

A XIX. század 40-es éveiben Sass István özvegye, született Farkas Erzsébet lakta gyermekeivel az ősi portát, Gyermekei: Lidia, Zsófia, Erzsi, Janka, István, Károly és József voltak.

István a Petőfivel Sárszentlőrincen kötött barátságot később, 1842-ben Sopronban ujtotta meg, ahol abban az időben Petőfi katonáskodott. Ott ismertette meg a költőt öccsével, Károlyval. A Sass-fiuk akkor Sopronban végezték tanulmányaikat és Petőfi közkatona ruhában gyakran eljárt hozzájuk olvasni való könyvekért, melyeket aztán bő ujjú köpönyegébe vitt a kaszányába. Panaszkodott is néha a Sass fiuknak, hogy a vén bakák, mert folyvást olvasott, „garabonciás diák”, nak csufolták. Petőfi néhány hónap múltán ezredével együtt elment Sopronból, s csak a következő évben, 1843-ban tért oda vissza rövid időre. Ez alkalommal találkozott vele az utcán Sass Károly.

— Hol jársz itt, Sándor? — kérdé tőle.

Petőfi mintegy titkolódzva sugta Sass Károly

fülsébe:

— Katonaszökevény vagyok!

De midőn látta, hogy Sass megdöbbsent e

nyilatkozatára, csakhamar elszalatta az aggodalmat és nevetve mondta:

— Ne aggódj, öcsém, csak tréfáltam. Hiszen már a sapkámról megismerhetted volna, hogy obsitos katona vagyok!

Sass István 1842-ben a pesti egyetemen hallgatta az előadásokat. Ekkor már Petőfi is Péssten lakott és a diákkori ismerettségéből meglepő barátság fejlődött ki közöttük.

1845-ben Petőfi elfogadta a Sass-család meghívását és leutazott Borjádra. Sass Károly várta őt a paksi állomásnál és odahaza „összefogott” négy csikón hajtatott vele Borjádra. Utközben Petőfi nagy érdeklődéssel kérdezősködött Sass Károlytól a vidék egyes részeiről, majd tréfás pajzánkodással szót oda Sassnak.

— No öcsém, leltőnk közül ki tud cifrában káromkodni? Próbáljuk meg!

A verseny megtörtént s Petőfi kimondta a végzést, hogy:

— Ecsém, te is tudsz káromkodni, de én rajtam, mint obsitos bakán, tul nem teszsz!

1901 nyarán néhány emlékezetes napot töltött Sass István fia, Sass László földbirtokos vendégszerető házána, nova arra a hírre, hogy a Petőfi-társaság megbízásából adatokat gyűjtök,

SÖVEGJÁRTÓ JÁNOSNÉ
VASZON, ASZTALNEMŰ ÉS AGYNEMŰEK ÁRUHÁZA SZÉKESFEHÉRVÁR,
— BARÁTOK ÉPÜLETE, AZELŐTT ÖZV. HANEL ANTALNÉ-FÉLE ÜZLETHELYISÉG. —

ajánlani: teremtsen új vallást, oly vallást, mely az ön szellemének megfelel.

— Új vallást teremteni? — szólta Napoleon mosolygva — hisz akkor a kálváriára kellene mennem, ez pedig éppen nincs szándékomban.

Értik a tiszteletes urak e sorok mély-séges igazságát? A tiszteletes urak mozgólódása indokolatlan. Mert neveltséges vádképpen felhozni, hogy az egyház faktorainak vezetése alatt megindult mozgalom egy a társadalmi veszélyeztetésével. Neveltséges hangoztatni, hogy a mozgalom nem a meggyőzés fegyverével, hanem erőszakoskodással megy a küzdelembe s célja, „hogy a haza földjén minden más felekezett lába alól elvonassék a talaj, a megélés lehetősége, hogy e haza földjén ne inádhassa többé ki-ki szabad meggyőződését s a lelki szolgálat halottá tört üljön a lelki szabadság fölött.“ Az ily gondolkodás mutatja a lelki sötétséget. Ha a protestantizmus oly élénk mozgalmat indít meg úgy gyűlésein, mint a magánkonferenciákon hitélete föllendítése ügyében, a jogok megvédésében, s eme intézkedéseiben annyira megy, hogy kiközösítéssel fenyegeti azt a protestáns lelkész, ki nevelt leányát katolikushoz adta földjén, s hitterjesztésében annyira megy, hogy nyíltan hirdeti, hogy a protestáns szellem gyökerestül hassa át az iskolákat, a társadalmat, s protestáns szellemű legyen minden ízében még a tan-könyv is, — engedjék meg a protestáns tiszteletesek, hogy mi is élhessünk, s továbbra is azon az uton haladhassunk a cél felé, mely egyedül képes a regenerációt megteremteni s a kath. hitéletet megszilárdítani. Avagy a tiszteletes urak támadásukkal akarják sanctionálni azt a két-féle eljárást és türelmet, melyet a sokszor tárgyilagosan ítélt Góthe már az irodalmi téren is a protestantizmus jelszavaként foglalt e versszakba:

Kommt, lasst uns Alles drucken
Und wästen für und für —
Nur sollte keiner mucken
Der nicht so denkt, wie wir?!

összegyűltek a család mindama tagjai, kik Petőfi-vel 1845-ben együtt töltötték a nyarat a borjádi otthonukban.

Erzsi és Zsófi abban az időben már felnőtt leányok voltak s az alábbi adatokat az ő és Janka nővértük ebesszélese nyemán jegyezték fel, úgy, amint itt következnek.

Mikor Petőfi Borjádra érkezett a Sass-leányok közül csak Zsófi és Janka voltak otthon, mert Erzsi Udzon volt látogatásban Lidia nővérénél, aki Pesty János ottani földbirtokoshoz ment nőül.

Sassné magyaros vendégszeretettel fogadta Petőfit s ő olyan fesztelennül érezte magát, mintha a szülői házába tért volna.

Zsinóros fekete magyar ruhát viselt aranyrojtos nyakkendővel, mely egy kevéssé kilátszott. Sassné a nyakkendőre pillantva, meg is jegyezte:

— Be szép aranyos nyakkendője van!

Petőfit zavarba hozta e megjegyzés és a ruha alá csuszította a nyakkendő aranyrojját.

— Nem is tudtam, hogy kijátszik, — szólta Sassnéhoz, akit asszony-némnek szólított.

— Ugyan hány éves? — kérdezte tőle Zsófi.

— Huszonkettő — felelte Petőfi.

— Hát Zsófi, kegyed hányban született?

— És mikor Zsófi megmondta az évszámot, s Petőfi megtudta, hogy a még hajdon Sass-leányok közt ő a legidősebb, mosolygva szól:

— Akkor én mindnyájuknak: Sándor bácsi-ja vagyok.

— És azóta ugvis szólították őt a Sass-leányok. Sassnéknál reggelire a sonka mellé bort szokták tenni az asztalra. Sassné Petőfit is megkínálta:

Testi fenyíték az iskolában.

Beszélgések.

Ez a kérdés mindig aktuális levén s mivel a legutóbbi iskolaszék még aktualisabbá tette, hozzászólok én is, mint aki 12 év óta apró gyerekek közt szolgálom a tanítás ügyét.

Erős meggyőződés, hogy a testi fenyíték ellenzői legnagyobb részt azok sorából kerülnek ki, akik az életben közelebb állanak az ideálizmushoz, mint a praktikus gyermekneveléshez. Aki a gyermeket egy kedves illatos virághoz hasonlítja, amely csak arra van hivatva, hogy az ember gyönyörködje benne s amelyhez erős kézzel nyulni nem szabad soha. Az idealizmus szempontjából mindenesetre igazuk van ezeknek a jó embereknek.

Még inkább igazuk van akkor, amikor gondolatvilágukba behelyezkedünk. Hogyan képzelik ők a tanítót, aki a gyermeket megbünteti? Egy kegyetlen zsarnoknak, akinek gyönyörűsége telik abban, ha egy ártatlan apróságban vad dühét kitölti. Elgondolják, hogy az ilyen kulturbestia tigrisszemekkel lesi áldozatait, csak azt várja, hogy valamelyik gyermek megmozduljon, a mássikkal fecsegyen, vagy az élénk gyermeki vörtől sarkaltatva egy kis meggondolatlanságot kövessen el s Drákó ur rögtön haragra készen áll: kirángatja a visítót, sápadozó, kétségbeesetten rimázkodó szöszke fürtű apróságot, letepéri a padra s úgy elveri, hogy az heteken keresztül viseli a nyomát.

Jó ember! bárki légy, ha szülő vagy, ha az agglógenység öklulárján nézed a világot, tökéletesen igazat adok neked. Álláspontod helyes, az ilyesmi nem iskolába való s az ilyen tanítóból ki kell verni a brutalitást s ha nem lehet kiverni belőle a brutalitást, ki kell verni az iskolából. Ebben megegyezik vele a praktikus pedagógus és a teoretikus paragrafus gyártó.

A teóriának azonban az élet a próbatevője.

Odavezetek mindenkit a praktikus élet színterére, a melyet mindannyian ismerünk.

Menjünk csak be a gyermekszobába.

Pista, Mici, Lenke, Ferikó, Palkó vigan hancuroznak együtt. Helyes! Így kell annak lenni. A gyermeknek levegő és mozgás kell. Megkívánja a véralkata, hogy lármás legyen, hogy izegjen-mozogjon, egy percig se legyen nyugta. De jön

az ebéd ideje. Ez már annyira komoly foglalkozás, hogy lehetetlen hancurozva végezni. A mama sorba ülteti őket, kendőt akaszt a nyakukba s leikülré köti, hogy szépen illedelmesen egyenek, mert ez úgy illik s az édesmama különben nagyon megharagszik. Egy darabig néma csend van, csak a kanalak csörgése hallatszik. Aztán a Pistának eszébe jut, hogy Lenke tányérjából ki vegye a legjobb és legkedvesebb falatját. Lenke sirni kezd, a mama jön és igazságot tesz. Alig ment azonban el, Micike kezd visítani, mert Pista most meg az ő tányérjából orozta el a dióskilli legesebb részét, a közepét, a melyért ő rajong (a mit 16 éves korában így mondana: inád). A mama másodsor is othagyja az ebédjét, csemetéihez fut s mivel a bűnösség az összes kihallgatott tanuk szerint Pista egyéniségére vetett fát volt, Pista alapos dorgatóriumban részeseül s beígértetik, hogy ha még egyszer ez megtörténik, Pistuka a sarokba áll és nem kap többé egy falatot sem. Pista fogadja ugyan, hogy ő lesz, de kerek öt perc alatt az édesmamának még háromszor kell hangsúlyoznia: hogy ha ez még egyszer megtörténik, akkor Pista a sarokba áll és a kompotból azt kapja, a mit a verebek.

A gyerekek szemé természetesen észrevette, hogy a mama inkább háromszor ijeszt s egyszer se tesz, azért vérszemet kapnak s rövid idő alatt a kisasszonykák, Micike és Lenke a rövidebbet huzzák, mert az erősebb nem minden jó falattól megfosszotta őket. A kilencedik intés után Pista a sarokba állítódik, de mivel ott a földre vágta magát dühében és hentergett, közben pedig bömbölt mint egy fiaoroszleány, az édespapa meguntta szeretett életpárjának folytonos lőtásfutását intését, könyörgött, aztán meg — a mint mondotta — egészen idegessé tette már annak a haszontalan kölyöknek a rakoncátlanokodása, tehát hóna alá fogta a jövő reményét, a leendő minis-terelnököt, vagy hercegprímást s a légyecsapóval annak rendje és módja szerint kiporolta.

Igen tisztelt hölgyek és urak, hódolva tisztelt olvasóim! vajjon nem voltunk jó magunk már száz és egy hasonló esetnek szem és fültanui? Én nem mondom, hogy ez minden házban és mindennap így történik, de csak tegye bárki a szívére a kezét, nézzen vissza a gyermekei évfűzfásipos édes világába, vajjon nem történt-e

— Uramocsém, egy kis bort!

— Kősszonóm — mondta Sassnének — de mikor dolgozni akarok, nem iszom!

A nap bizonyos szakában rendesen visszavonult szobájába, ahol együtt lakott Sass Istvánnal és Károlyval. Ott dolgozott órákon át Hátrattal kézzel járt fel-alá, majd leült az íróasztalhoz, s írta leveleit és költeményeit. Kedvelt tartózkodási helye volt a még most is meglevő szederfa alatti pad, amelyen gondolatokba elmerülve ült.

Egy alkalommal beszélgetés közben Sass István megemlítette Petőfiéket, hogy Hittig Amália, az egykori játszótárs és barátója Gyöngyön van. Csakhamar fölkereskedtek és átmentek Gyöngyre.

Petőfi zívát a boldog visszaemlékezés hatása alatt úgy eltöltötte az öröm érzése, hogy este egész mámmorral jött vissza Borjádra.

Vacsora előtt Sassné elé állt és ragyogó szemmel jelentette:

— Édes asszony-némem, nem tudok vacsorázni. Olyan szerelmes vagyok, hogy se látok, se hallok.

— Nem baj az, édes uramocsém — biztattatta Sassné — ha szerelmes is, azért csak egyék!

Éközben hire ment a környéken, hogy Petőfi (akinek nevét költeményei révén akkor már széltében ismerék) Borjádán időzik.

Néhány nap múlva Pesty János, Sass Lidia férje, halászbált rendezett a szomszédos Udzon a költő tiszteletére.

A társaság valamennyi tagja kocsin ment, csupán Petőfi gyalogolt Sass Istvánnal Udzra.

Érdekesen jellemzi a költő lelkét az, hogy szerette a gyermekeket. Többen beszélnek, akik Petőfit személyesen ismerték, hogy ha valamely társaságban gyermekre akadt: rögtön hozzásett és ölébe kapva, eljátszozott vele. Mikor a költő Udzra látogatott, Pesty János és Sass Lidia egyik fia, József, 4—5 éves lehetett. Petőfi sokat mulatott azon, hogy a Józsi gyerek selypit, s nem tudja kimondani az r betűt.

— Mondd ki Jóska — szólta a fiúhoz — hogy: Krisztus.

De bizony a kis Pesty Jóska, bárhol erőlködött is, Krisztusnak ejtette ki a szót.

Petőfi még próbabirkózást is rendezett a gyermekkel. Megfogta a két kicsi karját, biztaltatva, hogy vágja őt a földhöz. Azután a földre vetette magát és szíve mélyéből kacagott, mikor látta, miként gyömrőszöli őt a kis Jóska, s mint ürül annak, hogy legyűrte a Sándor bácsit.

Az údú mulatság abból állt, hogy a Sióban fogott halakból a közelit fűzeserdőben halpaprikást főztek és cigányrumszika mellett mulattak késő estig. Petőfinek pompás kedve volt. Nyakába akasztva Pestyéknek egy régi, 14 ités csutoráját, úgy járt-kejt a társaságban, mulattatva Sass Erzsikét, akivel itt ismérték meg.

A mely érzésű úde és fiatal leány már az ismerkedés első pillanatában bizalmat keltett Petőfi-ben, azzal a kijelentésével pedig, hogy sok verset olvasott már, de Petőfi verseit a legjobban szereti: végkép lekötötte a költő érdeklődését.

(Folyt. köv.)

meg véle legalább néha napján ilyen katasztrófa?

Egész bátran meg merném kérdezni Wekerle Sándor miniszterelnök öccsellenciját, Andrássy, Apponyi, Zichy, Darányi stb. minisztereket, a szelidiektől Vaszaryt, Samassát, főispáni, alispáni, polgármestert, rendőrfőkapitányt, szóval a ranglétrán föl- és lefelé minden rendű- és rangu uriembert és uriaszonyt — tegyék szívükre a kezüket és vallják be töredelmesen, hogy volt-e, nem volt-e hasonló családi jelenetekben részükhöz? Pedig ugyancsak fölvitte ám a jó Isten a dolgukat: S vajjon ezeket a katasztrófákat ráírják-e a humanizmus rovására, vádolják-e édesmamájukat és édesapájukat brutalitással? Vajjon mondják-e, hogy mindaz nem volt helyes, nem ismerik-e be, hogy vannak esetek, mikor a gyermeknek a szó egyáltalán nem imponál, a mikor hiába a könyörgés, a szép példák ékes föltalálása, hasztalan a megrovás, a sarokbaállítás, hanem hozzá kell fordulni a radikális módszerhez, a virgácsoláshoz. Vajjon hiszik-e ezek a jó urak, hogy ha a szülők ezeket az erősebb fegyelmi eszközöket a humanizmus szempontjainak figyelembe vételével teljesen mellőzték volna, nem lett volna-e a gyermeki lélek áldozata a szükséges szigor hiányának s idők múltán nem ök maguk kívánták volna-e vissza azt a szigort, a mit a szülők annak idején elmulasztottak. Ugyebár könnyű rája a felelet: magam is mondom, más is mondja, hogy csak azért az intérsért volt kár, a mi félretem, mert a kis büntetés valódi humanizmus, szükséges és elkerülhetetlen lemetéltése volt a kéretlenül felbukkanó fattyuhajtásoknak, amelynek eltávolítása még akkor is szükséges volt, ha a levégás nyomán egy-két könyecsapp fakadt.

Bilkei Ferenc.

ÚJDONSAGOK.

— **Személyi hír.** *Prosászka* Ottokár megyéspüspök nyári üdüléséből ma reggel visszaérkezett városunkba.

Sádra Gyula dr., városunk polgármestere vasárnap este visszaérkezett Kádagundból és ismét átvette hivatala vezetését.

Streit Ferenc püspöki irodaigazgató Angolországból, Révy Ferenc főorvos Olaszországból, Juh István városi főszámvevő Radegundból visszaérkeztek otthonukba.

— **Eszküvő.** Baksa János dévai postatiszt f. hó 6-án d. é. fél 12 óraker esküdtött örök hűséget a polgárdi kath. templomban Szabó Marikának, Szabó Elemér polgárdi fűtanító bájos nővérének.

— **Adóügyünk javára.** Régóta volt már jámbor kívánság, hogy a főreáliskola főtartására évenként fizetett 9900 korona adóteher alól felszabaduljunk. Sádra Gyula dr. polgármester nem hagyta elaludni az ügyet; hoszas utánjárásra sikerült kieszközölnie, hogy a vallás és közoktatásügyi miniszter a 9900 korona évenkénti fenntartási összeget elengedte. A tegnapi érkezett leirat szerint ez évre kifizetett 4900 koronát töltötték, az idén már csak 500 koronát kell fizetnünk. A jövőben azonban az 5000 korona is felszabadul. Az új korszakban ime: a tettek beszélnek!

— **Közigazgatás a vármegyén.** A vármegyei közigazgatási bizottság ma d. é. 10 óraker üléselt Szűcs Jenő alispán-elnökletével.

Az ülés a közigazgatás faktorainak rendes sablonos jelentései töltötték ki. A múlt hónap közigazgatásának a statisztikája a következő. Alispáni jelentés: Az ügydarabok száma 1409 volt. Elintézetlenül maradt 29.

A Szent György-kórház elmebeteg osztályába 32 beteg volt. Felvétellett 4, elbocsátottat

10. maradt 22. Az elmebeteg osztály állandóan túlszűfölt. A túlszűfoltás megszüntetésére megkeresték a miniszteriumot, hol ígéretet is kaptak arra, hogy 10 elmebetegét átcsznek budapesti gyógykezelésre.

A főorvosi jelentést Lauschmann Gyula dr. terjesztette elő a következőkben: Házaságra lépett 96 pár, a születések száma 676, a haláloszásoké 428. 3263 esetben fordult elő betegség, gyógykezelés alá jutott valamennyi beteg. A kanyaró, vörheny, szőrványosan több községben fellépett. Sárosdon, Szolgaegyházán, Ersciben, Pettenden tifusz esetekről számoltak be. A tifusz esetek magyarázó oka a nagy-szárazság miatt előállott vízhiány, a helytelen táplálkozás és a nagymérvű gyümölcsfogyasztás.

A tüdővész hatalmas számarányban pusztított. 70 embert kívánt áldozatul a múlt hóban. A tüdőmegbetegedés ellen nagy munkásságot fejt ki a védekező egyesület, szép hivatást fog teljesíteni ezen a téren a felláttandó diszpanser is. A múlt hó közegészségi állapota elég jónak mondható, uralkodó betegségek a gyomorbagok voltak. A tifusz fellépése megdőbbsött. Nagyon ideje volna már az ártezi kutak fellátásáról is gondoskodni. A Szent György kórházban levő betegek száma 299. A kórházban elhaltak 14-en.

Az állategészségügy kedvezőülennek mondható. Sertésvész 11, orbánc 7 esetben fordult elő. A mérnöki jelentés szerint az utak elég jó állapotban vannak. A múlt hónapban Póka Kálmán miniszteri kiküldött beutazta az utvonalakot, azóta a megállapított hiányokat pótolták. Ha valami hiányok észlelhetők, annak magyarázatát az utkaparók 2 heti távollétében kell keresnünk. Legrosszabb állapotban van a móri út. A korán beállott fagyok utját állották a lehengerezésnek. Kijávitása mielőbb sorra kerül.

A pénzügyigazgatóság jelentése: A múlt havi kincstári követelés 4.225,987 korona 65 fillér, erre belfizetett összeg 1.913,690 korona 06 fillér. Hátralék 2.311,096 korona 60 fillér. Házadoménosság 225, fizetési halasztékot 31 esetben adtak.

A tanfelügyelőségi jelentés Schaller Flóris előterjesztése szerint: A múlt hónapban személyi változások történtek; illetőleg a kölcsonósen át-helyezett tanfelügyelőségi tolnokok ismét vissza helyeztetek. A felügyelet állami segélyek iránti kérvények elnöklileg fognak felterjeszteni a miniszteriumban. A sok huzavonával, kellemetlenséggel járó Kerékgyártó ügy újabb felvetődött. Kerékgyártó Ferenc csapdii református tanító állandó perfid magatartása révén fegyelmi alá került. A fegyelmit a miniszter csak szelid dorgatórumra enyhítette. A bizottság újra erőlyesen felir a miniszterhez, hogy Kerékgyártó áthelyezése iránt rövidesen intézkedjék. Együttal újabb fegyelmit kapott a nyaka közé.

A lovasberényi iskola apácatanítónoje az új törvény értelmében államségelyt kap. A folyamodványát a püspöki hatóság utján kell benyújtani.

A bizottsági ülést a felszólamló bizottság ülése követte, amelyen a vasuti pályarörök pótdoja közüli fejlődött elesebb vita.

— **A népszűvetség bodajki ünnepségeire** kirándulni öhojtói: ne lecdjék el az előzetes jelentkezést. A különvonatra tudnunk kell a jelentkezők számát. Jelentkezni peatekig lehet lapunk szerkesztőségében.

— **Felelbezés.** E hó 2-án ejtették meg a hegyközségi választásokat, a melyeknek eredményét közöltük már lapunkban. A mint akkor jelentettük a választás megfellebbezése volt készülőben. Ma d. é. Pénzes Imre, Flaskár József és Knitelhoffer János vár. biz. tagok Holly Géza dr. utján be is adták a felelbezését a városi tanácshoz, a melyben a választás megsemmisítését kéri. Felelbezésüket azzal indokolják, hogy Muskovits János Vidovits István helyett annak meghatalmazása nélkül szavazott, továbbá, hogy a szavazászedő bizottság d. é. 9 óra után nem fogadta el a megbízás által adott szavazatokat. Hogy a városi tanács miként fog intézkedni a választás elismerése vagy megsemmisítése dolgában, természetesen a jövő titka. Anyitt azonban hallottunk, hogy a közönség nagy része örömmel vette a felelbezés híret. Mi pedig szeretők azt reményleni, hogy a szőlőbirtokos közönség a legköze-

lebbi szavazás alkalmával melegebben fog éredeklődni a saját ügyei iránt és nem akkor lamentál majd a választás eredménye ellen, mikor azon többé nem segíhet.

— **Halálozás.** Tanczer Gyurica, Tanczer Lipót cipészmeister 7 1/2 éves kedves fiacskája, Zámoly-utcai iskolai tanuló e hó 9-én elhunyt.

— **Tifusz.** Zámolyon és Seregélyesen felépett a tifusz. Ugy látszik a nyár nem mulik el anélkül, hogy a tifusz garázda módra ne szedné áldozatait. Egymás után kapunk jelentést a tifusz terjedéséről. És még nem akarják megérteni, hogy az ártezi kutak fellátására elodázhatatlanul szüksége van.

— **Fegyelmi.** Babay Dezső sárkeresztési jegyző ellen állítólag egy magán fél kárára elkövetett szabálytalanság miatt fegyelmit indítottak.

— **Villámcsapás emberhalálal.** Szombaton, e hó 8-án este 5-6 óra között hasznos eső mellett 2 villám sujtott le Sárkeresztúr községben. Az egyik Lak János sárkeresztúri lakos házának tűzfalát ütötte le, a mely azonban az ijedségen kívül komolyabb bajt szerencsére nem okozott itt. Annál szomorubbán végződött a második villámcsapás Sárszentágotán, a hol egy viruló szépségű 10 éves hajadont, Potóczki Erzsébetet ütött agyon.

Leopold Gusztáv sárszentágotai közalapítványi urodalmi bérlőnek középmaiori bérleten cseplési munkát végezték ötvényegen. Szombaton este — vasárnap pihenőre — a cseplők szokásszerint bementek együtt a községbe, Sárszentágotára. Utközben hirtelen zivatar támadt, villám sujtott közéjük, melynek következtében a farsaság tagjai közül mintegy 15-en földre buktak. A többi ijed- telen szerte-szét szaladt s messziről nézték, hogy mi történik az elesettekkel. Lassan magukhoz térve az elesettekhez mentek s ezek hosszú idő után magukhoz tértek, csak egyet nem tudtak életre kelteni, a szerencsétlen Potóczki Erzsébetet, akit a villám egy pillanat alatt, örökre elnémított; őt csapta agyon, aki 53 társának munkakezdvet adott folyonos jókedvével, dalolással, pacsirtahangjával.

Tudósítónk írja, hogy szinte sirva kell fakadnia annak, aki a szerencsétlen véget ért leány 53 társát látja, hogy milyen rajongó szeretettel csüngtek a szerencsétlenen. Kényérkeresőt céljából vannak Sárszentágotán mint *summások*, az elhalt nem volt rokonuk, csak napszámotársuk s mind valamennyi feláldozta volna magát ezért a kedves leányért. Valamennyi summás a halott mellett térdelt sirva. Vasárnap délutánját mind feláldozta és lakusokon — az istállóban — folyton imádkoztak lelki üdvéért. Melyik fejrémegyei munkás képes arra, hogy kenyerezésének halála miatt feláldozza vasárnapját — sőt annak holttestét mellett virasszon? Ha pálinkát kap fejére, akkor viraszt; a mi népünk, de csak a pálinkáért! . . . Ezek a barsmegyei summások; amint a halottal a hivatalos különttség megjelent; megijedtek tőle, — talán azt hitték, hogy menten felboncoltatja, vagy elviteti a halottjukat, — térd- den állva könyörögtek, hogy ne boncoltassák fel szeretett halottjukat. Meg is lett a temetés: boncolás nélkül, de annyi könnyet hullattak érte, annyi virágot szórtak az egyszerű fehér koporsójára, amennyi csak nagyon jó emberek szívéből kerülhet.

— **Jubileumi népzarándoklat.** Lourdesba. Az Egyházmegyei Főhatóság engedélyével vezeti főt. Sipos Agoston s. lelkész. (Budapest, IX. Bakács-ér 13. plébánia) — Árak: II. osztály 250 korona. III. osztály 140 korona. — Indulás Budapestről 1908. augusztus hó 30-án. Jelentkezni lehet 1908. augusztus hó 15-ig. Részletes programok kaphatók fenti vezetónél.

— **A munka halottja.** Kiss János pákozdi fitu anyjának parancsára kiment "Tat" vágni az ebéd-főzéshez. Favágás közben egy véletlen csapással a fejére zúhart s azt majdnem teljesen átmetszette. Súlyos sérüléssel bszállították a szent György kórházba, ahol gondos ápolás alá vették.

— **Csanyi Pista** zenekarával megérkezett Abáziából és naponta a „Hungaria” kávéházban hangversenyez. A közönség szíves párfogását kéri *Lukács Miklós* kávéház tulajdonos.

Halálos baleset. Kertay István 52 éves poigárdi napszamos a balatonparti vasút építésénél dolgozott Babocsay és Baján vasutépítő cég szolgálatában. A vasútvonal építéséhez szükséges köveket horáta kocsiján, amelybe munkaközben erősen beleültözött egy másik kőhordó kocsi. Kertay az összeütközésben a földre zuhant, s oly szerencsétlenül történt az esés, hogy agryázkódást szenvedett. Lakásába szállították, hol gondos orvosi ápolás sem menthette már meg az életnek. Másnak belehalt sebeibe.

A kocsi alatt. Horváth József pettendpusztai 62 éves cseléd rendes napi foglalkozása közben egy árpával megrakott kocsit hajtott. Hajtás közben a lovak makrancoskodni kezdtek, mire a kocsi, erőlyes kézzel látott megfékezésűkhöz. A megvadult lovak erre akkorát rántottak a kocsin, hogy a kocsi lebukott a kerekék alá. A kocsi kerekéi átmentek jobb vállán és jobb alsó karján. A borzalmas eset helyéről felesége karján még hazatárolgott a szerencsétlen ember azonban súlyos belsősérüléseibe másnap már belehalt. Családjá zokogása és cselédársainak nagy részvete kísérte a temetőbe.

Egy jóházból való fiu Budapesten a tisztviselő-telepen kertes házában kiváló felügyelet mellett a telepi gimnáziumhoz közel teljes ellátásra egy előkelő állami tisztviselőnél elfogadtatik.

Tűz. Schiesinger Sándor táci birtokán hatalmas tűz pusztított folyó hó 6 án. A gyorsan előmlő lángok fölemésztettek több gabonaasztagot, sok szalmát és gazdasági eszközt. Minden erőfeszítés dacára nem sikerült elfojtani a veszedelmes elemet. A kár 18000 korona. Biztosítás utján megtérül. Nyomozás indult a tűz keletkezése okának kiderítésére.

Ujpesti látogató. Fülöp Sándor, akit az ujpesti rendőrség lopás miatt köröz, városunkba jött. Kárász Istvánnal szállt meg, akit 80 korona erejéig meglopott. A rendőrség letartóztatta.

Mr. Charles Lyon, ki tizenegy éven át Prof. dr. Árkövy (fogorvos) asszisztense volt, minden szombaton rendel a „Magyar Király” szállodában.

Zsebmetsző járt f. hó 8-án éjjel Jakobi József korcsmájában, ahol Wágenhofer Mihály kömvességéd 30 koronáját kaparintotta meg. A rendőrség érdeklődik a nációjánálja iránt.

Petroleumrobbanás történt Szabadbattyánon f. hó. 6-án. Petrovics katalin kezében felrobbant a lámpa. A kiömlő olajtól meggyáladt és noha segítségére jöttek a leány súlyos égési sebeket szenvedett. A szt. György kórházban ápolják.

A győri orsz. cipézkongresszus és kiállítás.

A következő sorokat kaptuk:
Győr, aug. 6.
A győri országos cipézkongresszus és kiállítás napjához mindinkább közeledünk. A győri előkészítő bizottság szorgos tevékenységet kifejtve készült elő a kongresszus és a kiállítás, valamint az ezekkel kapcsolatos ünnepségek programját.
A kiállítás és kongresszuson való részvételre meghívta, illetve felkérte az előkészítő bizottság Kossuth Ferenc kereskedelmi miniszter, Szierényi József államtitkár, az Országos Iparegyületet,

a hazai összes kereskedelmi és iparkamarákat, a Technológiai iparmuzeumot, az Országos Központi Hitelszövetkezetet, az Cipésziparosok és Cipőkereskedők Országos Szövetségét, Győr, Sz. Kir. város tanácsát, Győrvármegye alispánját, a győri fa- és fémipari szakiskola igazgatóságát stb.

A vasuti kedvezményes jegyeket most küldik széjjel a kongresszuson való részvételüket boddik jelentett egyesületek, szakosztályok képviselőinek, és egyeseknek. Tájékoztatót figyelmezteti az előkészítő bizottság az érdeklődőket, hogy vasuti kedvezményes jegyeket csak azok számára küld, kik az iránt a bizottsághoz fordulnak.

A kiállításra már tömegesen érkeznek a szebbnél-szebb, művészi kivitelű kiállítási tárgyak, amely a magyar cipészipar rohamos haladásáról, versenyképességéről tanuskodnak.

A kiállítás helyiségének — mely a fa- és fémipar szakiskolában lesz — nagyarányu díszítési munkálatai is folyamatban vannak. Néhány nap múlva megkezdik a kiállítási tárgyak elhelyezését.

Az előkészítő bizottság a nagyszámban érkező vendégek fogadására elszállásolásra és szórakoztatására is megteremt minden intézkedést. A győri szállodások készséggel ajánlottak fel részben teljesen díjmentes, részben pedig igen mérsékelt áru szobákban.

Győr város közönsége szintén kiveszi részét az országos iparos ünnepségekből és szokott páratlan vendégteretettel fogadja az ország minden részéből ide seregülő derék és kiváló munkásait, fejlesztőit a magyar iparnak.

Igen szép és nagyszabásu munka lesz az album, melyet az előkészítő bizottság anyagi támogatásával az „Iparügyek” fog kiadni és amelyet Szommer Ernő dr. kamarai másodtitkár, Kúrcz József ipartestületi jegyző és Csokonai Vitéz Mihály, a „Győri Hirlap” s. szerkesztője, mint az előkészítő bizottság titkára szerkeszt.

Az album felöleli Győr város ismertetését írásban és képből, közölni fog érdekes céhszabályokat, leveleket, visszaemlékezéseket Győr cipészipara fejlődéséről, hozza a város vezető férfainak arcképet és rövid életrajzát és tartalmazni fogja a kongresszus elé terjesztendő összes határozati javaslatokat, a kongresszusi napirendet és általános tájékoztatót.

Ezen albumot igen mérsékelt áron hozza forgalomba az előkészítő bizottság.

Előre láthatólag tehát a győri országos cipéskiállítás és kongresszus egyike lesz a legsikerültebbeknek az eddig tartottak és rendezettek mellett.

Győr város cipésziparosaik és közönsége meleg szeretettel várja kedves vendégeit.

Anyakönyvi statisztika.

1908. augusztus hó 1-től augusztus hó 8-ig.

Születés. Született: 12 törvényes fiu, 12 leány, 0 törvénytelen fiu, 0 leány, ezekből halvaszületett: törvényes fiu 1, leány 0, törvénytelen fiu 0, leány 0. Összesen 24.

Halálozás. Elhalt: 7 éven aluli 4 fiu, 3 nő. — 7 éven felüli 8 nő, 3 férfi. Összesen 18.
E szerint a születés a halálozást 6-al mulja felül.

Elhaltak.

Szabó Lajos r. k. 18 hónapos, Kecskeméti-u. 5 — Keich Ferencné Tercsits Erzsébet r. k. 30 éves, dv. munkástelep. — Bajági József ref. kocsi 44 éves, Szt. Gy. kórház. Károsi Ilona r. k. 5 hónapos, Daák Ferenc-utca 39. — Molnár Rezső r. k. 10 napos, Zsámoly-u. 5. — Khant Istvánné, Varga Erzsébet r. k. 23 éves, Jancsárkúti dűllő. — Nyull Erzsébet ref. 13 hónaposi Olaj-u. 53. — özv. Vehrln Lajosné, Szávics Karolin r. k. 68 éves Szt. János-köz 2. — Szalai József r. k. 11 éves, Rác-u. 69. — Kó Józsefné, Budai

Terczia r. k. 50 éves, Olaj-u. 22. — Katona Horváth Ferenc r. k. 2 hónapos, Jancsár-u. 6. — özv. Pamaon Mihályné, Fekete Borbála r. k. 72 éves, Háltér 17. — Ivaics Mária r. k. 14 éves, Csutura-u. 26. Nagy Kosta József r. k. napos, 39 éves, Palotai-u. 20. — Takács Mihály r. k. 1 hónapos, Harvanc tanyá. — özv. Goldberger Salamonné, Golschmidt Szál izr. 74 éves, Rákóczi-u. 13. — Vundele Sebestyén r. k. 22 napos, Simor-utca 7. — Puli Anna r. k. 14 éves, Rác-u. 17. —

HIRTUNG PAL
KOCSIGYÁRTÓ,
Székefehérvár.
Üzlet: Tolnai-utca 16. Raktár: Simor-utca 35.
A nagyérdemű közönség becses figyelmébe ajánlom dusan berendezett kész kocsik raktáromat. Továbbá ajánlom ujonnan berendezett bogárn üzletemet, készletbe tartok mindennemű hínó és hajtó kocsik korbákat, kerekéket és hozzá tartozó összes fa részeket a leggyorsabban és jutányos árban szállítok.
Kovács, bogárn és kocsifőnyező tanuló felvételnek.

Mielőtt
Személy, halálból v. építési
KÖLÖSÖN
íratt intézkednék,
kérjem állítanom prospektus.
MELLER L. EGYED
BUDAPEST,
14. Lángművek 7.
Telefon: halálból 46-31.

OCCAZIO!
60 darab valódi
keleti szőnyeg
szerdáig, e hó 12-ig a legjutányosabb árban kapható a
KELETI BEHOZATAL
= című kiállításban. =
Városház-tér, (Kath. Kőr
épületében).

SCHMÖLTZ LÁSZLÓ
CIM, CIMER, SZOBAFESTŐ- és MÁZOLÓ
SZEKESEFÉHÉRVÁR, VÁSÁRTÉR 17. SZÁM.
= Elvállal minden e szakmába vágó munkát a legnagyobb igényeknek megfelelőleg, szolid árak mellett. =
Ugyanott egy jó házból való fiu tanulónak felvétetik.

Nyomatott az Egyházmegyei Könyvnyomdában, Székefehérvárott.